

ter, habet in dubio iuxta hunc auctorem præsumptionem pro se, quod non confenserit, 3. Si quis facile possit excipi peccatum, & tamen nolit, sit idem, talem præsumere posse, quod non confenserit. 4. Addit, ex communiter contingentibus sumi vehementer præsumptionem: unde diu assuetus restituere, potest præsumere, etiam hac vice se restituere: at assuetus cedere, & labi, potest sibi persuadere, se quoque hac vice lapsum.

Has tamen conjecturas Palao tom. 1. trah. 2. disp. 2. p. 6. num. 5. vult, non semper dubium tollere, nec à confessione excusare. Et potest utique contingere, ut quis habeat conjecturas eam in oppositum, e. g. aliquis huiusque quidem non confitit mortaliter, sed tamen semper magis peccavit venialiter, & negligenter fuit in tentatione repellenda, talis uique non potest statim præsumere, se etiam hac vice non peccasse graviter. Interim illæ conjecturæ sape juvant ad prudens formandum iudicium de non confititu.

89. Reliqua, in definitione posita, sunt fata clara: scilicet debet lex, cuius transgressio sit, graviter obligare, & hoc aliquo modo agnosci; cui enim proflus nihil incidit de malitia actionis, est multum deliberet ob alias rationes, an sit facienda, an non, si dein eam faciat, non peccat. e. g. si quis neicit diem festum, & delibera, an velit laborare, an ob recreationem velit à labore cessare, etiam si laborandum se determinet, non peccat: imò probabiliter potest bene agere, & mereri, si ex motivo virtutis tunc labore. Per amissionem ultimi finis intelligitur amissio DEI, seu visionis beatitudinis ejusdem, & felicitatis aeternæ, cum qua etiam semper connexus est reatus indignationis, ac odii Divini, & peccata aeternæ.

90. Jam bonitas definitionis probatur ex eo, quod sit clarior definitio, & absolutius in se cuique facile perceptibilis: conveniat etiam omni, & soli definitio &c. Quodsi expertas, ut fiat per prædicatum primarium, in hoc quoque non deficit, ut constat ex num. 7. saltem quoad confirmationem Theologicam. Dein esse tam transgressionem, est prædicatum differentiale negative primum: quia poena ea lege, & actu primo indifferente, nihil est prius, quam deliberata determinatio voluntatis, ad volendum, vel, nolendum, se submittere legi: & casu quo se non submittat, adeoque peccat, nihil est prius, quam transgressio legis. Ulteriorum etiam est primum prædicatum positivum: quia ex hoc alia predicata, quasi proprietates emanant, ut virtutis, vel interpretativa aversio ab ultimo fine, & conversio ad creaturam; quia, dum quis agit contra legem, cuius observationi fit annexam confectionem ultimi finis, eo ipso virtualiter, & interpretative, se abdicit ultimo fine, & suo modo illi preferit creaturam. Infuper ex hac transgressione sequitur reatus inimicitia Divina, & peccata aeternæ; quia peccans reddit sibi DEUM iratum, & offendit. Sequitur etiam privatio gratiae sanctificantis, ac filiationis adoptiva DEI, atque hereditatis coelestis, si haec prius aderant &c. quia consequenter non sunt prædicata prima peccati, sed proprietates: adeoque

que prædicatum liberæ transgressionis legis Divina, graviter obligantis, est primum.

91. Quenam autem lex graviter, quenam leviter obliget, optimè defunxit, in primis ex communi doctorum, & hominum proborum sensu, aut consuendine, quæ est optima legum interpres, vel ex Pontificum declaratione, aut Ecclesiæ sensu &c. Accidunt alia signa: & in primis, ut ait Suarez in 1. 2. trah. 5. de peccatis disp. 2. sec. 4. num. 19. si lex continetur in Sacris Scripturis & actio prohibita vocatur morte digna, ut ad Rom. 1. v. 32. vel excludere à regno DEI, ut ad Galat. 5. v. 21. vel si DEUS ob ilam ministretur coeli privationem, vel poenas inferni, vel aliud grave malum per vocem ve: vel si Scriptura actionem, aut omissionem aliquam detestetur, vocet abominationem, nefas &c. censetur lex obligare sub gravi.

Cum verò uititur Scriptura minoribus verbis, ait Suarez, loc. cit. signum esse, quod censenda sit obligatio venialis, e. g. S. Jacobus, dum in sua epistola c. 1. v. 15. docet, quod peccatum consummatum generet mortem, indicat, non consummatum, hoc est, non pleno confessu admissum, non generare mortem, adeoque non esse mortale, aut grave: quando S. Paulus ad Ephes. 5. v. 4. dicit de scurrilitate, & stultiloquio: *Quod ad rem non pertinet*, non videtur gravem culpam in ea per le agnoscere. Sepe autem res ipsa, aut materia, affect fecum gravem obligationem; quia est in se gravis, ut blasphemia, odius DEI &c. de qua re inferuntur.

92. In legibus humanis, attendendum ad verba, quibus obligatio exprimitur. Sic, si Pontifices aliquip prohibent sub pena peccati mortalis, sub gravi censura, ipso facto incurriendo & gravis obligatio merito adtrahitur, quæ etiam merito afferitur, si obligatio levis non sufficeret, ad obtinendum finem legis. Quod si nulla res positiva exter, sed ea potius naturalis sit, tunc naturali etiam ratione utendum; sicut enim haec discernimus malum à bono, ita etiam debemus discernere magis malum à minore. Sed in his omnibus utique attendendum ad sensum SS. Patrum, atque Doctorum, juxta quem exponenda sunt Sacrae Scripturae. Si putat Bellarm. tom. 3. controv. 1. l. 2. de effectu Sacramentorum c. 17. quando Scriptura dicit, aliquem ob aliquam actionem peritum de populo suo, non semper indicari reatum culpa mortalis; cum etiam ob tactum cadaveris, & lotionem poftea non adhibitus, haec poena statuatur. Addit, per hanc poenam intelligi, vel mortem corporalem, vel etiam tantum aliquam exclusionem, seu quasi excommunicationem, aut separationem à populo reliquo. Partiter etiam sensus Canonum, & legum positivarum, multum penderat interpretatione, ista, & sensu doctorum.

93. Quares, quenam peccata dicantur, ex genere suo mortalia, quenam venialia. Res illa censetur ex genere suo mortalia, quæ intra genus, vel speciem suam, aut semper sunt mortalia, aut, si non semper sint tali, tamen ita profundit crescere, ut non addita alia specie sint mortalia. Venialia autem ex genere suo dicuntur illa, quæ nisi accedit alia species peccati, nunquam sunt mortalia. Prioris classis sunt, odiu, vel contemptus DEI; ista enim, si for-

mali-

maliter talia sint, semper sunt mortalia: item furtum, quod, licet in modica quantitate non sit mortale, tamen intra speciem suam potest esse mortale, e. g. furtum centum florinorum est certè mortale: sic etiam se habent odiu proximi, sic gula &c. Secunda classis sunt e. g. mendacium, quod quādūt est contra solam veritatem, manet semper veniale: nec sit mortale, nisi ratione detractio, vel alterius circumstantie specificæ, fiat contra iustitiam, fidem, charitatem &c. Putat autem Tannerus tom. 2. disp. 4. q. 5. dub. 5. n. 90. & Ovidio tr. 6. contr. 3. punct. 4. n. 41. ex genere suo venia est, quæ sunt contra virtutes liberalitatis, magnificientiæ, eutrapelæ, veritatis. Addit Tannerus n. 91. avativitatem duplicitem esse, unam contra iustitiam, quæ committitur, iniquitatem acquirendo, vel restringendo: & hanc ex genere suo esse mortale; nec præcisè contraria esse liberalitati: alteram verò esse, quæ præcisè fiat in amore inordinato divitiarum, & purè opposita est liberalitati: & hanc ex genere suo esse tantum veniale: estque etiam hæc doctrina clara S. Thomæ 2. 2. q. 118. a. 4. in corp.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

94. **O**b. 1. contra dicta n. 84. quod non omnia peccata sunt mortalia. Matth. 5. v. 19. dicitur:

Qui ergo solverit iuniorum mandatis illis ministris, & docuerit sic homines, ministris vocabitur in regno celorum. Rursus Jacobii 2. v. 10. dicitur: *Qui cuncte autem totam legem servaverit, offendit autem in uno factus est omnium reus.* Item Ezechielis 18. v. 20. *Anima, que peccaverit, ipsa morietur:* ergo omne peccatum, quantumvis minimum, est mortale. Relp. neg. confit. Non ob qualcumque causas minimis, & morali inevitabilis, dissolvendam: ita respondentii, qui dicunt, peccatum veniale est offendit DEI. Qui verò id negant, possunt transmittere totum primum entymema, & negare mi. subfumptum; nam salem propriè, & strictè loquendo, peccatum veniale non est offendit DEI. Sed de hoc redit sermo inferioris, num. 11. & 12. quando de peccato veniali.

97. Ad confirm. neg. antec. Nullum peccatum mortale, etiam quantumcumque grave, est simpliciter infinita malitia, ut fuse dicimus tr. de incarn. ad prob. neg. ant. v. 5. neg. quod quodlibet minimum veniale sit contemptus DEI formalis: imo nullum peccatum veniale est contemptus DEI virtualis; cum homo, venialis peccans, semper adhuc virtualiter preferat DEUM omnibus aliis; non enim est verum, quod peccans venialiter, e. g. levi gula, preferat eam voluptam DEO; cum semper patet in cœlum. Bellarm. tom. 4. controv. 2. l. 1. c. 12. putat, per minima intelligi mandata veteris testamenti, quæ, quia minima perficiebant hominem, ideo minima sint dicta. Conzen in bunc textum, & ali dicunt, non vocari minimum, qui tantum fecerit, sed qui etiam docuerit; nam e. g. licet mendacium facere, vel dicere, sit veniale, tamen docere, mendacium esse lieutum, est mortale, & hæreticum.

95. Ad 2. textum Rsp. S. Jacobus non ait, qui tantum in uno peccato levi offendit, sed et omnium reus; nam leve peccatum non est simpliciter transgressio legis, nec contra, sed R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

b

98. Ob. 3. Omne peccatum adverfatur primo mandato, diligendi DEUM super omnia; ergo adverfatur finis legis, seu dilectionis, & amicitiae Divinae: ergo est eo ipso grave. Confit. Peccans quicunque, etiam tantum in minimo gradu, tendit in alium finem ultimum, quam DEUM: ergo avertitur a DEO ad creaturam. Resp. neg. antec. Mandatum illud vult tantum, ut nihil DEO praeferatur, aut adaequetur, sed ipse toto corde, hoc est, super omnia ametur: quod totum stare potest cum peccato veniali; quia etiam veniales peccans, ut dictum nam. precepit adhuc DEUM omnibus aliis.

Illi autem actualis tempera dilectionis DEI, tam perfecta, ut excludat omnem, etiam culpan veniale, non praecipitus ea lege, sed tantum indicatur, ut a Bellarmino. tom. 4. controv. 2. l. 1. c. 12. §. Respondeo. Dilectionis, cum sit propria statui Beatorum potius, quam mortalium:

certe ea dilectionis non praecipitur sub gravi; potest enim lex aliquiprincipere sub gravi, aliud sub levi, ut patet in praecepto prohibente furum. Addit Bellarmus ibidem, multos in Sacra Scriptura laudari, quod toto corde fecuti sint Dominum, vel ambulare in omnibus justificationibus eius, ut Davidem, Josham &c. cum tamen Jacobis 3. v. 2. dicatur: *In multis enim offendimus omnes.* & 1. Joan. 1. v. 8. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus.

Ad confirm. neg. antec. cum enim venialiter peccans nihil praeferat DEO, ut dictum, nihil etiam sibi constituit finem ultimum extra DEUM. Nec dicas, saltem non posse peccando venialiter DEO habere pro ultimo fine; cum peccatum hoc ad DEUM referri non possit. Resp. enim cum Suarez in 1. 2. trah. 5. sec. 4. n. 12. ultimum finem sub gravi non exigere, ut omnia ad ipsius referantur (quoniam unicus levius inordinatio sit, aliquid facere, quod ad eum referri non possit) sed tantum exigere, ut nihil ei praeferat; qui autem venialiter peccat, nihil illi praeferit, nec in creatura, tanquam sine quiete, sed tantum, ut ait hic auctor, vult circa creaturam non nihil immorari. Unde talis actus non tendit in ultimum ultimum finem, nisi fors in aliquo sensu negativè talem, quemadmodum potest flattery creaturem, latenter sine gravi peccato, quandoque sine ullo, maxime, quandoque de fine positivè ultimo non cogitat.

99. Ob. 4. Nulla pura creatura potest satisfacere etiam pro minimo peccato: ergo quodvis est malitia infinita, adeoque latenter mortale. Confirm. Quodvis malum culpa est major, quovis malo poena: ergo est infinitum, adeoque latenter mortale. Resp. 1. neg. ant. de quo tuus agemus tr. de incarnat. Resp. 2. om. antec. neg. conseq. quia nec mortali sunt infinita malitia, ut iterum fuisse dicimus trah. de incarnat. Qui antec. admittunt, dicunt, creaturam satisfacere non posse pro veniali ideo; quia hoc, utpote offensa stricte dicta, est in superiori ordine ad omne meritum pure creatum: non autem ideo; quia est malitia infinita.

Ad confirm. Resp. cum Suarez in 1. 2. tr. 5. disp. 2. sec. 5. conc. antec. neg. conseq. Ex eo, quod malum culpa sit major malo poena, non sequitur, quod sit malitia simpliciter infinita, sed ad summum, ut ait Suarez, aliquo

modo secundum quid, si per hoc aliud non intelligatur, quānū, quod peccatum sit altioris ordinis, sicut equus respectu pecuniae est altioris ordinis: de qua re plura trah. de incarn. Pariter ex eo, quod malum culpa sit major malo poena, non recte inferitur, posse pro veniali peccato exigiri penam aeternam; nam, ut recte Bellarm. tom. 4. controv. 2. l. 1. c. 14. culpa ex ratione justitia debetur poena, non aequalis (cum omnino aequalis esse non possit) sed proportionata, ut scilicet majori delicto respondeat major poena, & minori delicto minor poena, & levissimo levissima, juxta aequalissimum DEI iudicium. Unde, quamvis potius sit oppentina mors, quam proferendum verbum otiosum, non tamen ideo potest verbum otiosum aeterna morte puniri.

Esparta l. 5. g. 7. a. 2. ad 9. neg. 1. quod peccatum veniale sit simpliciter major malum, quam poena inferni, ex eo, quod haec sit formalis, & aeterna separatio a DEO, & privatio ultimi finis, nec etiam, secluso latenter errore, eligibilis sit, sed creatura rationali maximè noxia: itemque secum ferat mortalem necessitatem gravissimum peccatorum: que de veniali peccato dici non possunt, quamvis hoc ex alio capite secundum quid major malum sit; quia scilicet simpliciter ineligible est, nec a DEO, qui tamen eligere potest infernum, tanquam penam, quam graviter peccatis inflagat. Prior responsio mihi sufficit, hanc secundum omitti.

100. Ob. 5. DEUS potest etiam innocentem damnare ad poenas aeternas: ergo multo magis potest ad easdamnare reum peccati, quamvis minimi. Confit. DEUS premiat minimum quodvis merito præmio aeterno: ergo etiam potest quodvis peccatum punire penam aeternam. Resp. neg. antec. Damnare innocentem DEUS certe non potest; quia damnari convenit tantum rei, quales non sunt innocentes. Sed neque DEUS potest (ut mihi latenter longè probabilius videtur) aeternum torquere innocentes, non tantum in hac providentia (in qua promisit innocentibus non solum immunitatem ab omni poena aeterna, sed etiam aeternum gaudium) sed nec in alia.

Quamvis enim ista tormenta non essent contra iustitiam, eoque DEUS suam creaturam, iure dominii, tractare possit secundum placitum suum, tamen essent contra eum misericordiam, ut recte docet Arriagai 1. 2. de virtut. Et peccatis disp. 55. sec. 3. num. 10. Certè, si quis homo suam orem torret vivam, & ita quidem, ut illam sepius removere ab igne, ne citio moreretur, ac iterum applicaret igni, quamvis non injussus esset, esset temerarius. Et quid esset hic cruciatus respectu aeterni crucifixus inferni, creatura rationali inficti. Ad confit. neg. conseq. Maxima præmia etiam parvis meritis rependere, indicat magnam liberalitatem, quae est virtus: at maximas poenas inferre minima delicta, indicat crudelitatem, quae est vitium, longè a DEO remotum.

101. Ob. 6. Minimum peccatum probabilitate aeternum punitur in inferno: ergo est mortale, prob. antec. tandem peccatum punitur, quidam manet: sed minimum peccatum sive manet in aeternum: ergo prob. mihi si quis moriatur cum gravi peccato, nondum expiato,

& cum alio levissimo, tunc etiam istud semper esse mortale. Resp. dist. antec. Peccatum veniale pardum distat a mortali, secundum objectum materiale, seu materialiter sumptum. conc. antec. secundum objectum formale, seu formaliter sumptum, neg. antec. & conseq.

Si genus peccati capax est parvitiatis materie, & materia adhuc parva est, nondum est graviter prohibita; effet enim intolerabile, si quavis minima materia in futuro, vel minimum excessus in potu, graviter jam prohibitus esset: formaliter autem malitia peccati mortalis, stat in oppositione cum lege graviter obligante: ergo, ubi non datur talis lex, nondum datus gravis malitia formalis, et si materia sint valde propinquæ. Sic, si desintradit modica gutta, nondum navis submergitur, et si multum jam aqua sit in sensu, & propter depressionem navigum jam sit propinquum submersum.

103. Nec dicas, posse materiam gravem prohiberi sub levi: & consequenter etiam materiam levem sub gravi; respondet enim Suarez in 1. 2. tr. 5. disp. 2. sec. 4. n. 9. licet non possit dubitari, quod DEUS, ut absoluus dominus, materiam levem sub gravi prohibere posset: at tamen hic præcipiendo modus non effet consentaneus ejus sapientiae, ac suavi providentiae. Ex quo tamen videtur sequi, quod DEUS absoluere non possit ita præcipere; cum non possit aliquid contraria suam sapientiam facere; hinc Suarez tantum videtur velle dicere, quod DEUS, si hoc per impossibile faceret, nihil factu eret, quod excederet jus suum in creaturas. Quidquid autem de hoc sit, quod alibi disputandum est, saltem DEUS de facto non ita prohibuit omnem materiam levem sub gravi; & si quam ita prohibuit, ea, licet in se sola fuerit levis, spectat tamen circumstantis fuit gravis, ut e.g. eius poni, prohibitus Adamo, res gravis fuit ratione additi peccati. Si etiam gravis est commissio minima ante sumptum Eucharistiam, ratione finis ab Ecclesia in eo præcepto intenti.

104. Ob. 8. S. Augustinus variis locis videtur innuere, quodvis minimum peccatum merenti infernum, vel latenter plura venialia æquivalere uni mortali: ergo. Resp. hac de revidendum est Bellarm. tom. 4. controv. 2. l. 1. c. 13. ubi fuisse ostendit. S. Augustinus nunquam docere, quod unum veniale peccatum mereatur infernum, sed dum de uno loquitur, sermonem iste ipsi de peccato mortali, quod etiam homini potest esse incognitum, quamvis vere admisum, & nequid expletum. Quando autem S. Doctor de multis venialibus loquitur, piè exp. onendus est cum eodem Bellarm. loc. cit. scilicet, quod velit dicere, peccata venialia disponete ad mortalia, & sic aliquo modo in æquivalere. Est autem verba aliqua forte difficulter ita intelligi queant, tamen ita intelligenda sunt, nec rigorose accipienda, ne S. Augustinus dissentiat à communione Ecclesie, & Conciliorum.

105. Ob. 9. S. Basilios in Regulis, seu questionibus brevius disputationis. q. 293. dicit, differunt hanc majorum, & minorum peccatorum nusquam in novo testamento reperi: ergo juxta S. Basilios omnia peccata sunt aequalia, adeoque omnia mortalia. Resp. cum Suarez in 1. 2. tr. 5. disp. 2. sec. 2. n. 8. aut ab hereticis verba illa fuisse addita: aut librum illum omnino non esse

S. Basili: aut eum tantum velle, Christianis omnia omnino peccare, esse sine distinctione vitanda. Et hoc ultimum praeferim videatur velle S. Peter; quia interrogatio ibi fit: Quomodo agi par ei cum iis, qui, cum majora peccata declinat, minor, ac si nihil referunt, committunt. Quasi dicere, iis dicendum, quod omnia sint magna, & vitanda: inter alia ait, magnum unicuique esse illud, a quo quisque superatur: contraque exiguum, quod unusquisque ipse superatur. Cæterum alibi differentiam peccatorum statuit, vid. Suarez loc. cit.

ARTICULUS III.

Quid sit Peccatum veniale.

Dico. Peccatum veniale est libera transgressio legis, non graviter obligans. ita Arriaga tom. 1. in 1. 2. tr. de vitiis, § 5. peccat. disp. 48. sec. 5. n. 18. & recentiores complures. Definitio hæc convenit omni, & soli: insuper est clarior definitio; quia culibet ratione capaci statim pater, quid sit libera transgressio legis, & in confuso etiam, quid sit lex, non graviter, hoc est, non sub amissione ultimi finis, obligans. Addi tamen debet explicatio aliquot terminorum, ut vindicetur a nonnullis obiectionibus. Dicitur primò libera; quamvis enim ad veniale peccatum, juxta communem, non requiratur plena libertas, aut deliberatio, sed sufficiat semiplena (quia etiam ista est aliqua libertas indifferenter) tamen aliqua imperfecta libertas debet adeste; ubi enim est plena necessitas, absque ulla libertate, peccatum nullum esse potest.

Dicitur secundò transgressio legis. Intelligenda autem hic lex, & transgressio, five contrarietas, si non simpliciter talis, certè lex, & contrarietas, aut transgressio secundum quid, si ve latius dicta; nam S. Thomas 1. 2. q. 88. a. 1. ad 1. exp̄s̄ docet, peccatum veniale non esse contra, sed præter legem, quem plures alii sequuntur. Unde nolim abfoliūtē defendere, peccatum veniale esse strictè contrarium legi strictè dicta. Bellarm. tom. 4. controv. 2. l. 1. c. 11. de SS. Zacharia & Elisabeth Luc. 1. v. 6. dicit, quid fuenter incidentes in omnibus mandatis, cum tam non carcerent venialibus peccatis, eoquid 1. Joan. 1. v. 8. dicatur: Si dixeritis, quoniam peccatum non habamus, ipsi nos seducimus. Tandem iterum uit Suarez loc. cit. num. 12. alia præcepta, distincta a præcepto charitatis, in tantum habere rationem præcepti, in quantum nuntiunt illo præcepto charitatis, juxta illud Matth. 22. v. 40. In his duabus mandatis universa lex pendet, & propheta: ex qua inferit, quid illud quod charitati contrarium non est, non censeatur ulli præcepto perfectè contrarium. Hec pro sententia S. Thomæ, & ad eruditorem. Quidam tamen quis contendat, peccatum veniale esse contrarium legi strictè dictæ, poterit id, salvo nostra conclusione, admitti, modo omnia explicitur juxta ultimam responsonem num. 8. datam.

Tandem in definitione dicitur legis non graviter obligans: intellige, hic & nunc, live in his circumstantiis, non graviter obligans; nam potest peccatum veniale committi contra legem, quia quidem per se, & absolute graviter obligat; attamen non ita obligat hic & nunc, e. g. prohibet lex per se graviter actus internos contra caritatem, sed, i. de fidei libertas, & deliberatio plena, non peccatur graviter; quia protinus, seu in illis circumstantiis, lex non graviter obligat, sicut quando omnino tolleretur libertas, omnino non obligaret sub peccato.

109. Jam tria genera peccatorum venialium communiter affligantur 1. Venialia ex obiecto. 2. Venialia ex paritate materie. 3. Venialia ex defectu deliberationis, seu libertatis. Prima etiam possunt dici venialia ex genere hoc: quia scilicet obiectum, quod attingunt, intra genus, vel speciem suam, ut nomen non jungatur aliæ species, est semper quid parvum: & de his dictum n. 93. Secunda sunt illa, quo um quidem obiectum, vel materia ex genere suo mortalis est, ita, ut sine addita nova specie sit peccatum grave: at hic & nunc in tam modica quantitate attingitur, ut grave non censeatur: tale est furum crucigeri diviti factum; quamquam enim furum in suo genere possit esse grave, tamen tam parvum furum non est grave. Tertia sunt, quorum obiectum per se est grave, & si plenè deliberare ea peccata fierent, mortalia essent; hic & nunc autem excusatrum

Nam est tertiat legem, seu mandata, qui po-

tent ingredi ad vitam, etiam veniale iter peccans; quamvis enim peccatum veniale differat illum ingredium, non tamen simpliciter a regno coeli excludit. Rursus, taliter peccans, adhuc diligit DEUM: ergo servat mandata, seu legem, simpliciter loquendo, ut ait Christus Joan. 14. v. 15. Nec dicas, per veniale peccatum non diligit DEUM; nam Christus non loquitur de dilectione actuali, sed habituali (alias, qui non actu diligenter, actu non servaret mandatum, & pecaret, quod est falsum; cum præceptum positivum amandi DEUM non obliget pro semper) habitualis autem dilectio stat cum veniali peccato. Accedit, quod charitas sit adimplatio legis Matth. 22. v. 40. & ad Rom. 13. v. 18 & tamen sit cum levi culpa.

110. Addit Bellarm. tom. 4. controv. 2. l. 1. c. 11. de SS. Zacharia & Elisabeth Luc. 1. v. 6. dicit, quid fuenter incidentes in omnibus mandatis, cum tam non carcerent venialibus peccatis, eoquid 1. Joan. 1. v. 8. dicatur: Si dixeritis, quoniam peccatum non habamus, ipsi nos seducimus. Tandem iterum uit Suarez loc. cit. num. 12. alia præcepta, distincta a præcepto charitatis, in tantum habere rationem præcepti, in quantum nuntiunt illo præcepto charitatis, juxta illud Matth. 22. v. 40. In his duabus mandatis universa lex pendet, & propheta: ex qua inferit, quid illud quod charitati contrarium non est, non censeatur ulli præcepto perfectè contrarium. Hec pro sententia S. Thomæ, & ad eruditorem. Quidam tamen quis contendat, peccatum veniale esse contrarium legi strictè dictæ, poterit id, salvo nostra conclusione, admitti, modo omnia explicitur juxta ultimam responsonem num. 8. datam.

Econtra autem, peccatum ex genere suo veniale, nunquam potest fieri mortale, nisi adatur circumstantia speciei mutans; quia, si ex genere suo veniale est, quantumvis deliberatissime fiat, grave non fit. Sic, licet reflexè, & attenuè, mentiaris, tamen tantum jocose, non peccatas mortaliter: siveb̄ e. g. mentiendo alterum infamares, aut aliter ei noceres, peccatum posset esse grave: at in eo, tamen peccatum non efficit præcisè in genere mendacii, tamen contra veritatem: sed efficit in genere iniquitatis, vel odii, contra iustitiam, vel charitatem, pro diversitate casuum.

Idem dicendum esset, si accederet conscientia erronea, dictans, esse mortale, quod in se est tantum veniale, quo casu efficit falso species gravis inobedientia, virtualiter talis: vel si accederet formalis contemptus superioris quā talis: vel intentio finis, graviter prohibiti: vel periculum proximum, alia ratione graviter peccandi; vel scandala &c. Peccata autem venialia ratione imperfecta deliberationis, vel parvitatem materie, sunt mortalia, si, aut crederat materna, ut gravia summa sit, aut grave objectum: vel plena consideratio succedit.

111. Quares 2. An peccatum veniale sit offensa DEI. Resp. cum S. Bonaventura in 2. disp. 42. a. 2. q. 2. ad 6. seu ultimum, Gormaz de incarnatione n. 315. & 321. Suarez in 1. 2. tr. 5. disp. 2. sec. 5. num. 15. & alias. Peccatum veniale non est offensa DEI, strictè, aut simpliciter dicta, sed tantum secundum quid, & analogicè dicta. Noto autem, Vaquezum tom. 1. n. 1. 2. disp. 100. c. 6. n. 16. dicere, offensam posse dubitare intelligi: primò, ut significet actionem, quia si aversio à DEO, & tollat amicitiam: secundò, ut significet actionem, quia quo-
cumque modo sit contra voluntatem DEI, e. g. que displiceat, tanquam factum contra rationem. Et quamvis ipse patet, etiam offensam, secundo modo acceptam, esse proprie tam, tamen, ut ipse ibidem videtur pateti, ali plures Theologi rationem offensæ constituant in averseione à DEO, vi cuius amicitia tollitur.

Sæc. ut rectè Gormaz loco modo citato

Quid sit peccatum veniale.

mortalis ob imperfectam deliberationem, de qua n. 87. Talia sunt desideria impudica in semitopitis &c.

110. Ex his collige, quomodo peccatum perse, seu ex genere suo, mortale, possit per accidens fieri veniale, scilicet, si non fiat cum plena deliberatione, vel in materia tam parva, ut gravis culpa non sit, cujus exemplum est furum crucigeri paulo ante alatum: & per eum ratio de aliis, in quibus parvitas materia dat potest: quia tamen non potest dari in omni genere peccati; quia aliqua peccata datur, in quibus admitti non potest parvitas materia: sed de his dicemus infra n. 140. Adde ignorantiam, quia quis inculpabiliter, saltu sine gravi culpa vel omnino invincibiliter judicetur, esse tantum veniale, quod est ex mortali; hoc enim circumstancia etiam ex mortali facit veniale.

Econtra autem, peccatum ex genere suo veniale, nunquam potest fieri mortale, nisi adatur circumstantia speciei mutans; quia, si ex genere suo veniale est, quantumvis deliberatissime fiat, grave non fit. Sic, licet reflexè, & attenuè, mentiaris, tamen tantum jocose, non peccatas mortaliter: siveb̄ e. g. mentiendo alterum infamares, aut aliter ei noceres, peccatum posset esse grave: at in eo, tamen peccatum non efficit præcisè in genere mendacii, tamen contra veritatem: sed efficit in genere iniquitatis, vel odii, contra iustitiam, vel charitatem, pro diversitate casuum.

112. Quares 2. An multa peccata venialia non adæquunt unum mortale. Resp. nullo modo, quantumvis multiplicanter. Ita est communis doctrina, non tantum Theologorum, sed etiam Ecclesiæ, & Conciliorum. Ceterè, si aliquando venialia mortali æquivalent, debent exponi in confessione, contra definitionem Tridentini sess. 14. c. 5. Rursus deberent excludere habitum charitatis, contra communem Theologorum. Accederet, quod piorum conscientia multis ambiguibus redderentur perplexa; cum nullibi extet, quot venialia unum mortali æquivalent. Tandem peccata venialia non est temporalis: mortaliū vero aeternam: nunquam autem peccata temporales, quantumvis multiplicante adæquant aeternam; quia finita non possunt adæquare infinitum: ergo nec venialia possunt æquare mortale, quantumvis multiplicantur.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

113. O B. 1. contra id, quod diximus n. 106. scilicet ad peccatum veniale sufficiat semiplenam deliberationem. Dormiens sapienter habet usum rationis imperfectum: ergo juxta nos venialiter peccaret, si somno turpi, durante somno, consentire: sed hoc est contra communem: ergo. Confirm. 1. Christi jugum suave est, & onus leve; non autem foret tale, si etiam actiones semi-deliberatae, ad graves purgatoriis poenas damnarentur: ergo. Confirm. 2. Ad meritum requiritur plena libertas: ergo etiam ad demeritum, si peccatum. Resp. si antecedens est verum, etiam verum erit consequens: falsa autem minor subsumpta: ordinari tamen antecedens est falsum; nec enim durante somno homo elicit rationaciones, sed appetitionesphantasia. Si

accedit aliquis ulus rationis, aut judicii, non est somnis perfidus, sed semisomnium, & homo tantum semisomnus.

Ad 1. confir. neg. mi. Tamen est suave jugum Christi, & mandata ejus gravia non sunt; quia probabilitas venialis delibera, & multo magis mortalium, cum gratia Divina (si eam imploremus, eaque dignos nos reddamus.) possumus vitare. Quamvis autem cum gratia ordinaria non possumus moraliter vitare omnia veniam, tantum semideliberata, possumus tamen probabiliter vitare singula, & physice falso omnia. Addit. quod valde suavis sit Dominus erga semideliberate tantum venialiter errantes; cum facile iterum placetur, & modica satisfactione posita, culpan, & poenam remittat. Licet autem pena purgatori sit valde gravis, puto tamen, eum, qui tantum ex fragilitate humana semideliberate peccaret, facile à bono DEO impetraturam gratiam, ut ante mortem ea dereliquerit indulgentiam plenariam: vel certè, respectivè falso, parum patetur.

Ad secundum confir. om. antec. neg. conf. Meritum supernaturale debet mereri præmium aeternum: non autem peccatum veniale poena aeternam. Negabunt alii antec. dicentes, suppositis ceteris, sufficere ad meritum etiam actum semideliberatum, & assignabunt inter peccatum semideliberatum, ac talium actum meritum, hoc dicentes, quod meritum possit excedi à premio, non vero peccatum à poena, de quo vide Gormaz de merito num. 46. & 47. Sicut negari non potest, meritum semideliberatum mereri præmium temporale: cum non etiam peccatum semideliberatum poenam temporalem? Nec dicas, DEUM non ferre leges semihominibus. Resp. enim, semideliberate operantes non esse semihomines; cum sint rationales, & actu ratione utantur, quamvis imperfecte: hoc tamen admittendum est, DEUM istos non obligare graviter.

114. Ob. 2. Si Princeps obligaret aliquem sub gravissima poena ad hoc, ut semper tangeret sagittam jacta centrum minimum orbita longè distantis, censeretur tyrannus; quia obligaret ad aliquid moraliter impossibile: ergo etiam Deus efficit nimis severus, si obligaret nos, ad vitanda peccata venialis semideliberata; quia hoc nobis est moraliter impossibile. Confir. Votum de vitanda omnibus peccatis, etiam tantum semideliberatis, est nullum: ergo etiam nulla est lex, ad ea vitanda obligans. Resp. in primis non esse paritatem, inter illum casum, & nostrum. Jaculator ille, nec physice habet in sua potestate, singulis etiam vicibus tangere metam; quia non omnia pendunt ab ipso solo, sed à variis circumstantiis, quae non sunt semper in ejus physica potestate: dicitur tamen, non esse physice impossibile, attingere semper metam; quia sine miraculo circumstantiae illae possunt concurrere.

At vero homo, habet in primis in potestate physica, vitare omnia peccata venialis; dein habet in potestate non tantum physica, sed etiam moralis, vitare falso singula distributiva sumpta peccata venialis, etiam semideliberata, quamvis non omnia collectivè: unde longè maiorem habet potestatem, in ordine ad peccata vitanda, quam alter, ad tangendam metam.

DEUS etiam in particulari tantum obligat ad vitanda singula, que si vitentur, vitabuntur omnia. In forma potest distinguuntur antec. Talis princeps censeretur tyrannus, præcisè, quia obligat ad aliquid moraliter impossibile, neg. antec. quia obligaret ad aliquid etiam physice impossibile solis subditi obligati viribus, & quidem antecedenterad omnem illius culpam, om. antec. & neg. conseq.

115. Responderi potest 2. om. antec. neg. conseq.

Princeps humanus non est supremus Dominus, ut possit subdito suo talen obligacionem imponere: at DEUS est supremus Dominus, atque potest creatura sibi subiectissimæ obligationem imponere aliquid faciendo, modo ad illud habeat potentiam physicam: & præter id potest, supposito originali peccato. Quamvis autem DEUS per scientiam medianam videat, se ex culpa creature non obtenturum finem sui præcepit, tamen prudenter præcipit; quia videt, obtenturum alium finem, e. g. ostensionem sua justitiae, vel misericordiae: sicut præcipit prudenter evitrationem aliorum peccatorum, etiam gravium deliberatorum, etiæ prædicat, se non esse obtenturum, quod præcipit. Quomodo autem homo sit necessitatus, ad venialiter, falso semideliberate, peccandum cum gratia ordinaria, & quomodo haec necessitas sit cum libertate, explicatum fuit tract. de DEO a. 62.

Ad confirm. om. antec. (nam videntur Religiosi, dum vota nuncupant, se obligare, non tantum, ad vitandas plenè deliberatas, sed etiam semideliberatas transgressiones) neg. conseq.

non enim habet homo tantum in lepijum potestatem, quam DEUS: unde, licet ipse sibi non

possit hanc obligationem imponere, potest eam imponere, qui etiam potest dare media sufficientia, quæ sibi ipsi non potest dare homo.

Addo tandem, quod hæc obligatio, à DEO potest, levis sit, non gravis: insuper, quod DEUS

fuisset tantum semideliberata errantibus.

116. Ob. 3. contra dicta n. 106. Prohibicio peccati venialis est vera ordinatio rationis, in commodum subditorum promulgata: ergo est vera lex: ergo peccatum istud est contra legem strictè dictam. Confirm. Peccata venialis dicuntur absolute peccata: ergo debent esse contra legem strictè dictam, ut convenient ipsi definitio à nobis posita. 3. Responderi potest, conc. antec. dist. 1. conseq. est lex strictè talis in sensu physico, om. vel. conc. conseq. in sensu morali, in quo sole hic sumi lex Divina, neg. primam, atque etiam secundam conf. vid. n. 106. & 107.

Potest etiam juxta nos transmitti totum; nam nihil est nobis contrarium, ut patet evn. 8. & 10.

Ad confirm. Respondeat Bellarmine tom. 4. contr. 2. l. 1. c. 11. & 12. neg. conf. Etsi enim peccata venialis vocentur peccata, exinde non infertur, ea esse simpliciter, & perfectè peccata, cum sape id, quod tantum analogie alicui convenit, abfoliè ei tribuitur: si prædicatum enit, tribuitur DEO, substantia, & accidentibus, quibus tamen, ut multi volunt, non convenientiōcē, de quo plura Logici. Videatur autem Bellarmine loco modo citato ex Jacobi 1. posse probari, peccatum veniale non esse peccatum simpliciter, seu perfectum; quia hoc effet peccatum consummatum, quod prædicatum soli

mortalis, five, quod generat mortem, ibi v. 15. S. Jacobus tribuit. Nec dici potest, per peccatum consummatum intelligi opere completum; nam, ut Bellarm. lib. cit. c. 9. rectè adverbit, etiam peccata quævis interna, pleno consensu facta, circa materiam gravem, generant mortem. Resp. ego facilis. om. totum; quia nihil est nobis contrarium, modò omnia intelligentur juxta responsionem ultimam n. 8. datam.

117. Ob. 4. contra dicta n. 109. nempe, quod ratione imperfecta deliberationis, in materia etiam gravi, tantum peccetur venialiter. Non potest explicari, in quo stet illa imperfecta deliberatio, vel semideliberatio: ergo. prob. antec. vel enim considereret in cognitione remissi malitia: vel in morali necessitate ad peccandum: vel in cognitione obfusa, qua tantum apprehenditur malum ut sic: nihil horum potest dici: ergo. prob. min. Non potest dici primum; quia quantumvis remissa cognitio sufficit ad peccandum graviter, modò gravum malitiam repræsentet, sicut a pari, quivis actus remissus contritionis, modò sit actus a mori DEI super omnia, sufficit ad delendum peccatum. Non potest dici secundum; quia moralis necessitas neminem excusat à peccato mortal: sic non excusat à mortali damnatos, nec etiam malis habitibus, tanquam altera natura ad malum maximè inclitos. Non potest dici tertium; quia, qui cognoscit malitiam in genere, & tamen eam amplectitur, videatur graviter peccare; nam liberè se exponit periculo parrandi peccati, non tantum mortalis, sed gravissimi, & virtualiter in hoc consentit.

118. Resp. Etsi non possit illa semideliberatio clare explicari, tamen non sequeretur, falsum esse nostrum assertum; sive enim effectus, talis, vel talis futurus, afferri potest, quamvis causa non possit clare ostendit, inquit sepia omnino neciscitur. Secundò, etiæ semideliberatio non possit ostendit a priori, sufficiens ostenditur a pari: e. g. à paritate cum semisomnibus &c. item à concomitantibus, vel posteriori, sive ex signis quibusdam, de quibus num. 87. & 88. Dein hæc difficultas debet ab omnibus explicari; nam est innegabile, quod sive aliquid agamus cum tenui quadam libertate, ex præcipititia, somnolentia, imperfecta consideratione &c. Unde hæc res est ab experientia fatis nota.

Sed, ut sim liberalior, in forma, neg. ant. ad prob. neg. ma, videtur enim illa semideliberatio potius consistere in obfusa quadam, & nebulosa, aut obfuscata cognitione, non qua apprehendimus tantum malum ut sic, sed qua non dispicimus, neque consideramus totam rei gravitatem, seu quando, ut habet illus tr. 2. disp.

2. num. 5, cognitio valde confusa repræsentat obligationem legis gravem, circumstantias, motiva alicientia, vel retrahentia, inhonestatem aetatis &c. quod contingere potest ex variis causis. Quanta autem requiratur, aut sufficiat consideratio, dictum aliquatenus est num. 87. & sequentibus.

119. Quod autem ad probationem mi. attinet, haud opus est respondere: quia negata est major. Interim propter utilitatem doctrina respondet conc. 1. part. ant. ob rationem à pari ibi adductam: & quia remissa cognitio potest

esse sat clara repræsentatio malitia etiam in specie. Ad 2. dam partem autem respondeo, necessitatem moralem duplicitem esse. Una est, quæ tollit plenam deliberationem: & hæc excusat à peccato mortali, nisi quis culpabiliter fece in eam necessitatem conceperet; tunc enim daretur plenè voluntarium, & liberum in causa. Altera necessitas moralis non tollit plenam deliberationem; quia stat cum perfecta cognitione malitia: & sic se habent male habituati, e. g. in genere luxurie, qui quam optime agnoscunt, se graviter peccare: attamen vehementer passionis, aut consuetudinis, impelluntur, ut moraliter quandisque necessitentur: & hi utique non exculantur à gravitate peccati. Eadem est ratio de damnatis, qui etiam satis clare agnoscunt malitiam e. g. odii injuri, aut blasphemiarum contra DEUM.

Accedit, quod necessitas moralis in damnatis, & male habituatis, proveniat ex causa ipsius particulari, scilicet ex propriis peccatis, quæ physicæ sufficit ad peccandum graviter, modò gravum malitiam repræsentet, sicut a pari, quivis actus remissus contritionis, modò sit actus a mori DEI super omnia, sufficit ad delendum peccatum. Non potest dici secundum; quia moralis necessitas neminem excusat à peccato mortal: sic non excusat à mortali damnatos, nec etiam malis habitibus, tanquam altera natura quoque eandem, falso ferme, fragilitatem omnes communiter passi sunt. Unde, si haec non excusat à gravi crimen, certè natura humana moraliter vix posset attingere finem ultimum, ad quem tamen creata est.

120. Dices. Semideliberatio, vel imperfecta libertas ad peccatum veniale, non excusat à veniali: ergo nec semideliberatio ad mortale, excusat à mortali. Resp. neg. conf. Quamvis imperfecta libertas non omnino liberet à peccato veniali, tamen hoc longè minus reddit; nam utique minus est ex venialibus illud, quod tantum semideliberata est, quæ omnino deliberatur patratur: non potest autem semideliberatio omnino excusat à peccato veniali; quia alia omnino non daretur peccatum semideliberatum; cum non debet genus peccatorum inferius, seu minus, quam veniale. Ratio ultior est. Imperfecta deliberatio non omnino liberatur rationem peccati; quia cum ea datur falso aliqua libertas indifferentia, adeoque homo adhuc liberè amplectitur malum, quod utique culpabile est. Accedit, quod moralis necessitas ad veniale non impediat simpliciter à confectione ultimi finis, consequenter nec à longe tam mala sit humana natura, quam moralis necessitas ad mortale.

121. Ad 3. partem ant. de cognitione representante tantum malum ut sic, respondeo, neque hanc necessariò tollere plenam libertatem; potest enim talis cognitionis esse valde clara, & sufficiens ad plenam libertatem. e. g. si quis clare cognoscit, hanc rem quidem esse malam, sed simul dubitet, an graviter, an vero tantum leviter mala sit: quo casu, si non ex prudenti consilio, vel si hoc haberi non possit, ex prudenti motivo, se resolvat, peccat cum dubio pratico, in re gravi graviter: nec puto, hac in re controversiam esse.

Quæstio ulterius institui potest, an, qui agnoscit rem, tantum in genere, seu in communione.

ni malam, sive praecondendo, an graviter, an leviter, mala sit, & tamen hæc & nunc, nec formaliter, nec virtualiter dubitat, an veniale, an mortale, malitiam involvat, an, inquam, talis, eam rem faciendo, graviter peccet. Resp. cum Tannero tom. 2. disp. 4. q. 5. n. 109. Illung. tract. 2. disp. 2. n. 7. Oviedo in 1. 2. tract. 4. controv. 1. punct. 3. & pluribus ab eo citatis. Qui tantum apprehendit dicto modo in communem malam (est) etiam cognoscat speciem malitiae e. g. contra iustitiam, vel religionem) sed non, an gravis, an levis sit, nec etiam ei incidat de hoc dubium, si illam rem facit, vel amplectitur, tantum leviter peccat. Ratio est: quia nihil volitum, quin præcognitum: atque in hoc casu non est illo modo præcognita malitia mortalis: ergo nec volita, mai est communis, & complectitur non tantum volita in se, sed etiam in alio, ut pater. min. est suppositum hujus casti: cons. est clara. Nec dicas, talem hominem se exponere periculum mortaliter peccandi; quia non se exponit liberè illi, quod non cognoscit: nec etiam debet rem magis examinare: cum nullum dubium, aut scrupulus ei incidat, ut ponitur in casu; si enim ei incideret tale quid, utique deberet in rem indagare: quod si facere nollet, graviter peccaret: at tunc essemus exita calum.

122. Dices 1. Talis amplectitur objectum, indifferens ad mortalem, & veniale malitiam: ergo se exponi periculum peccati mortalis. Resp. dist. ant. amplectitur objectum indifferens, ita, ut cognoscat eam indifferenter. neg. ant. ita, ut eam non cognoscat. conc. antec. & neg. conf. Dices 2. Talis neque cognoscit malitiam veniale: ergo neque peccaret venialiter juxta nos. Resp. neg. conf. cum enim aliquo modo peccet, ut est inegabile, debet falso venialiter peccare: nec potest conqueri, si, quod in ratione peccati est minimum, ei imputetur. Neque ex hoc sequitur, quod rusticæ, & rudes nonnquam graviter peccent; quia, licet sepe non apprehendit malitiam mortalem sub hoc formaliter conceptu, apprehendunt eam sub æquivalenti. e. g. hoc esse magnum peccatum, hoc grave documentum inferre, non autem illud: vel aliquid simile. Et planè non est illo modo verisimile, quod rudes non apprehendant majorem malitiam in uno, quam in altero peccato. vid. Oviedo in 1. 2. 11. 4. controv. 1. punct. 3. n. 46.

123. Ob. 5. Homo cum semiplena deliberatione, & advertentia, operans, vel potuit habere plenam advertentiam, vel non potuit habere: neutrum potest dici: ergo prob. min. si primum, peccat mortaliter; quia culpabiliter omittit, eam advertentiam sibi procurare. Si secundum, ita urgeat argumentum: vel cum illa semiplena deliberatione absolutè non potuit vincere eam tentationem ad grave peccatum, vel potuit eam vincere: si primum, nullo modo peccat, ne quidem venialiter: si secundum, peccat mortaliter; nec enim peccato excusat difficultas, ut pater in male habitatis, & dannatis, de quibus n. 119.

Nec est ratio, quare excusat potius moralis necessitas, aut difficultas, orta ex defectu plena deliberationis, quam orta ex mala con-

ficiuntine, vel simili catifa ad malum impellente. Hæc objectio, ut observat Oviedo in 1. 2. tr. 4. controv. 1. punct. 2. n. 23, utique difficultis est: sed quia communissima autoritas omnium nostrorum sententia favet, & rationes adductæ. n. 37, plene efficaces sunt, id est, non obstante hac objectione, tenenda est firmiter illa nostra, & omnium doctrina.

124. Resp. nego min. & dico, supponi, quod non potuerit habere plenam advertentiam; si enim habere potuisse, utique eam procurare debuitur, ad probat. secundi membrum, dico, absolute quidem potuisse vitari peccatum cum semiplena advertentia: nego tamen, quod non vincendo mortaliter peccet; nam debilitas potentia excusat à mortali. Ubi nota, aliud esse, dari difficultatem, aliud potentiam esse imperfectam, seu debilem: illud non excusat à mortali, si potentia est ex sua parte perfecta, & plene libera, ut docent omnes: & sic non excusat e. g. difficultas mortis subeunda ob professionem fidei coram tyranno: nec malus habitat difficultem reddens vitorum tentationis impuram, si libertas sit plena, hoc est, si potentia sit perfecta, sive, si ex constitutiva intrinsecis plena libertatis omnia adint, quanquam conjuncta ipfis sit aliqua difficultas, vel impedimentum facilius operationis, quale est habitat visus. At vero, si potentia ipsa in se, sive quod ad sua constitutiva, sit imperfecta, sicuti, si tantum adest semiplena advertentia ad rei gravitatem, vel semideliberatio (utique enim plena cogniti malitiae, vel deliberatio, liberam potentiam, seu actum primum proximum liberum, intrinsecè constitutum) tunc excusat, ut iterum docent omnes; nam potentia, in se debilis, à Philosopho vocatur impotens.

125. Quare autem potius defectus potentia, quam alia difficultas, aut moralis necessitas, excusat à mortali, ratio est ipsi sensus communis Doctorum, & impressa omnibus opinio, qua judicamus, ob defectum libertatis minui culpam, neque hominem, semideliberatè operantem, esse ita culpabilem, sicut est, qui cum plena deliberatione agit: & hinc confessus, non quidem plena venia, atnam mitiori pena esse dignum eum, qui minus advertenter, vel minus liberè peccavit. Et quidem doctores omnes, in hoc casu deliberationis tantum semiplena, tantum immunitio culpa adfringunt, ut loco mortalis peccati fiat duntaxat veniale: quæ tamen communis Doctorum opinio non idem afferit, de aliis difficultibus: neque de his etiam nobis impressa est pars existimatio, quasi etiam illæ pariter culpat immunitio.

Ex hoc habes etiam responsum ad ultimum, quod objiciebatur, scilicet, non esse rationem potius pro una, quam pro altera difficultate; et enim ratio potius pro defectu libertatis, quam pro aliis difficultibus, illa ipsa, quam modo assignavimus: quia tamen ratio, ut verum fatur, potissimum reducitur ad sensum communem doctorum: qui tamen, cum in moralibus magnam vim habeat, sapientia ultimata ratio aliquis assertio esse debet, quando alia non habetur: inquit sapientia multis rationibus prævalit; cum concors tot doctorum, alias tam diversa sentire solitorum, sententia, videatur ferme quidam esse

faci-

tacitus Nominis instinctus, qui ideo videtur Doctores in eandem sententiam inclinare, ut alia veritas innoteſca de iis, quæ aperte revealata non sunt, & maximè pendent à voluntate DEI, voluntis ita, vel ita obligare, inter quæ etiam est obligatio vitandi aliquid cum semiplena libertate. Et certè, etiam alia multa hinc inde, probari non possunt, nisi auctoritate communi-

126. Dices 1. Major est distantia peccati mortalis à veniali, quam hujus à nullo, peccato: & tamen semideliberatio circa peccatum, ex se veniale, non excusat ab omni veniali peccato: ergo etiam semideliberatio circa peccatum, ex se mortale, non excusat à mortali. prob. conf. alias semideliberatio magis favet peccanti mortaliter, quam venialiter. Resp. neg. conseq. ex num. 121. Non tamen propterea semideliberatio magis favet peccanti mortaliter, quam venialiter: sed tantum DEUS, & ratio, magis favet homini semideliberatè agenti, quatenus taliter agens non incurrit reatum aeternæ poenæ: quanquam autem propter veniale semideliberatum aliquis incurrit ponam temporalem, haec tamen poena pro veniali semideliberato longe minor est, quam, qui incurrit propter culpam veniale plene deliberatam: quanquam utique tantum minor non sit, quanto minor est poena temporalis, respondens veniali, ex semideliberatione circa materiam gravem commissio, minor est poena aeterna, respondens peccato plene deliberato circa eandem materiam gravem, adeoque mortali, ut facile patet considerant.

Dices 2. Ita imperfecta advertentia, fragilitas, semideliberatio &c. oritur ex peccato originali: ergo oritur ex culpa, adeoque non excusat. Resp. om. ant. quia in statu pura naturæ (id est, non lapsa, sed nec elevata) probabilitas fuisse eadem necessitas semideliberatè peccandi: quanquam defacto post elevationem hominis, ad iustitiam originalem, oritur hac imperficiencia, & fragilitas, ex peccato originali; si enim Adam non peccasset, tam fragiles non essemus, neg. conf. Peccatum originale non amplius imputatur ad culpam post baptismum: nec etiam, quæ sunt propter defectus, ortos ex peccato originali, imputantur ad culpam; alias etiam peccare cum ignorantia invincibilis, quod supra negatum. Et sicut non sufficit ad peccandum libertas habita in Adamo, vel peccato originali, ut pater ex 1. propositione damnata ab Alexandro VIII. ita nec sufficit plena deliberatio, quam habuit Adamus, ad peccandum mortaliter, cum nostra tantum semiplena deliberatione, sive ad mortalem.

127. Ob. 7. contra dicta n. 10. quod nempe ex peccato veniali, ob accedentes aliquam circumstantiam specificam gravem, fiat quaque mortale. Accidens non mutat speciem: sed circumstantia peccati est accidens: ergo non mutat speciem peccati; ergo nunquam facit ex veniali R.P. Ant. Mayr. Thol. Tom. I. fit,

ARTICULUS V.

Solvuntur reliqua Objectiones.

fit; alias debet exponi in confessione, & non sufficeret, si hic se accusaret, dicendo: *Neglexi sacram*: sed deberet exponere inordinatum a morem ludendi, ambulandi, vel dormiendo, quae sunt nimis dura: ergo. Resp. dist. mai. si mendacium fit mortale, malitia distincta ab illa, quam habet addita circumstantia, conc. mai. si tantum malitia eadem, seu indistincta, neg. mai. & dist. sic min. conseq. ad prob. conc. antec. C lupposito, quod illud mendacium non habeat aliam malitiam mortalem, quam illius inductionis ad fornitionem) & neg. conseq. Ad confit. neg. ma. nam si etiam inordinatus ille amor ludi, vel somni, non habeat aliam malitiam, quam faci neglegi, suffici, si qui dicat: *Neglexi sacram*: ut est fideliter fatus communis, de qua videatur Lugo de peccatis, disp. 16. sc. n. n. 693. & Di castillo de peccatis, disp. 9. n. 69. 672. & 693. qui fusò hoc tractant.

130. Videatur autem mihi in hoc casu intentio mentiendi, ut inducatur puella ad fornitionem, realiter quidem esse unum peccatum; quia est unus actus, sed habens duplum speciem, unam mortalem, scilicet inducendi ad peccatum grave: alteram venialem mendaci: cum ergo non teneamus confiteri species, seu circumstantias specificas tantum veniales, etiam non tenemus confiteri in hoc actu formaliter mendaci. Quando autem dicimus, ex veniali fieri mortale, ratione circumstantia specifica, non volumus dicere, quod formalitas mendaci fiat mortalis, sive, quod ille actus sit mortale peccatum sub ratione formalis mendaci: sed tantum, quod hoc mendacium, vel intentio mentiendi, in hoc casu realiter sit mortale peccatum. Idem dicendum de ambulatione, lusu, vel somno, si non aliunde sit mortaliter mala. Addant alii, debere talem ambulationem e. g. exponi in confessione, si tam inordinatus sit amor illius, ut in ea constituitur ratio ultimi finis: sed Lugo eodem loco n. 487. putat, hanc observationem esse scrupulosa: quia non solent homines ita peccare, ut omnia ordinent ad ambulationem, tanquam ad finem simpliciter ultimum.

131. Ob. 9. contra dicta n. 110. quod nempe crescente materia possit ex veniali fieri mortale peccatum. Qui singulis diebus jejuni, extra tempora licita, comedat aliquid modicum, tandem per totam quadragessimam comedat sat magnam materiam, & tamen non peccat mortaliter: ergo. Confirmatur 1. Sacerdos, qui per longum tempus, omittit singulis diebus aliquam orationem in Breviario, omittit valde multa: & tamen non peccat graviter: ergo. Confir. 2. Qui eodem die falso constituit plures operas, e. g. viginti, ut simul laborent dimidiâ horâ, facit, ut aequaliter laboret per plures, e. g. decem horas, quæ est per se materia absque dubio gravis hujus præcepti: & tamen non peccat graviter: ergo. Resp. dist. ma. Talis comedet magnam materiam, si ea materia moraliter coalefacat in unam. conc. mai. si non coalefacat, neg. mai. & conc. min. neg. conseq. Cum præceptum jejuni sit affixum diei, comestio, uno die facta, non coalefacit cum comestione, alio die facta. Si quis tamen eodem die, interpolatis vicibus,

sepius modicum quid comedet, ita, ut omnes comediones simul sumpta, gravem materiam conficerent, graviter peccaret: quod definitum habetur ab Alexandre VII, qui damnavit hanc propositionem 29. In die jejuni, qui sepius modicum quid comedit, etiæ notabiliter quantitatatem in fine comedet, non frangit jejuniū. Eadem responsio servit ad 1. confirmationem; quia etiam recitatione Breviaris estonus affixum diei: & pariter, qui codem die ex pluribus horis canonici aliquid leve omitteret, e. g. plenum, ita, ut simul gravem materiam confiterent, ejam graviter peccaret; quia ista materia quoque coalescerent.

132. Ad 2. confirm. conc. ant. cum Sanchez, Palao, Tambutino, Bonacina, Illung. tract. 5. disp. 2. q. 1. a. 2. n. 166. neg. conseq. quia nec isti labores coalefcunt, ad faciendam quasi extensionem, quod tamen requireretur ad violandum graviter hoc præceptum. Ne et partas cum furtis minutis, si quis ea juberet fieri, vel effet causâ eorum; quia haec coalefcunt, & faciunt unum magnum damnum, vel eidem personæ, vel communiat, aut reipublice humana: quod dammum in violatione septimi præcepti maximè attenditur. Hoc etiam damnata est ab Innocentio XI. hac propositione 38. Non tenetur quis sub pena peccati mortalis rejiciere, quod ablatum est per parvâ furtâ, quantumcunque sit magna summa totalis. Sed & Sacra Scriptura Proverb. n. v. 1. & Deuteronom. 25. v. 13. abominatur stateram dolosam, diversa pondera, & modium majorem, & minorem: quibus scilicet, parva quidem, sed successivæ graves, fiant deceptions. At vero labor plurimum non coalefcit, nec facit longius tempus, sive diuturnitatem eundem laborem (qua tamen diutinitas maximè attenditur, non autem utilitas domini, vel magnitudo operis facti) quamvis fors faciat laborem moraliter intensiore, qua tamen intensio non attenditur in violations furtorum.

Alli casus plures hic afferri possent ex morali Theologia: sed omnes resolvere non est hujus operis. Universitatis dico, semper attendendum est, in materia seorsim parvæ coalefcant, an non: quod sape colligendum, vel ex communis sensu auctorum, aut hominum: vel ex intentione agitantis, & plura per modum uritus voluntis: vel ex alio principiis, quia hinc inde ab authoribus, præteriū moralibus, assignantur.

133. Ob. 10. contra dicta n. 111. quod veniale peccatum non sit offensa DEI strictè dicta. Jacobi 3. v. 2. dicitur: *In multis offendimus omnes: si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir:* quod communiter exponitur de peccatis venialibus: ergo ista sunt offensa. Confirmatur. Qui præberet alteri jus ad displicientem, vituperationem, aut penam, hic eum strictè loquendo offendit: atqui hoc jus DEI præberet venialiter peccans: ergo. Resp. neg. conseq. Verbum offendere potest haberi sicut duplex significacionem, scilicet 1. ut significet, offendere strictè dictam facere. 2. ut significet impingere, vel incurrire, e. g. in lapidem, vel alium obicem, argue sic labi: & hanc significacionem habet loco obiecto: nam in greco habetur, teste Cornelio in hunc locum, πτωσις, quod derivatur à πτω, quod significat cado vel, ut habet Lexicon Gytleri, significat, impingo.

Quod etiam videtur probare Cornelius. 9. perfectiores: at hoc non est strictè minui, sed tantum minus crescere.

Ad confirm. neg. conseq. cum enim mortale sit in linea, vel ordine superiori, non potest adæquare ab inferiore, quantumvis multiplicato. Sic, quantumvis multiplicetur equus, nunquam adæquat hominem. Quod autem poena venialis peccatorum aliquando possit in purgatorio esse tanta, vel major, quam sit peccati mortalis per poenitentiam deleta, nihil probat; quia eo ipso, maxima jam poena, scilicet æternitas ejus, est remissa, & per poenitentiam deleta.

136. Ob. 13. Qui semper leviter mentitur, graviter opponit virtuti, quam, qui tantum semper perficit se inebriat: ergo peccata venialia sequuntur mortale. Confirm. Præpositum committunt omnia, & quæcumque venialia, est mortale peccatum: ergo etiam actualis patratio, vel commissio plurimorum venialium. Resp. neg. antec. quod non probatur; quamvis enim talis mentiens opponit virtuti saepius, non tamen opponitur gravius; quia præceptum veritatis est lege: præceptum vero temperantiae, in ordine ad vitandam ebrietatem perfectam, est grave. Ad confirm. Plures cum Salas, Palao, Granado & Oviedo in 1. 2. tract. 6. controv. 3. punct. 6. num. 81. docent, tale propositum, per se non esse mortale, quanquam per accidens, ratione periculi proximi, incidenti in mortale, vel ratione scandali, aut contemptus formalis, possit esse mortale. Et in prædicto patet, tale propositum facile posse esse mortale. Interim, si grave est, tale non est præcisè ratione objectorum plurimorum venialium, sed ratione periculi, scandali, vel alterius accidentalis circumstantia.

137. Ob. 14. Qui committit plura venialia, se exponit periculo proximo incidenti in mortale: atqui se exponere rati pereculo est peccatum mortale: ergo. Resp. Hoc argumentum non probat quidquam contra nos; non enim hac ratione fieret peccatum mortale ex multiplicationis venialibus; sed actus aliquis, qui alias, ratione obiecti sui, per se est venialis, ratione anterioris talis periculi, fieret mortalis, quod absoluere possibile est, nullo modo negamus. Quod autem hoc fiat semper, quando quis committit plura peccata venialia, non est verum. Ceteri, qui dum vivit, etiam in religione aufera, & cum adiunctione, tamen successivè valde multa committit peccata venialia, saltet semideliberata: nec propterea dicendum est, eum exponi periculo proximo graviter peccandi.

Dein hoc periculum peccandi graviter (casu quo quis non proponat patrare omnia venialia, aut non curare illa vitare, sed tantum frequenter in ea laborare) non est omnino certum, nec determinatum, & difficultas vitandi illud est nimia: in obligatione gravi, hoc periculum indeterminatum vitandi, sequeretur forte qualem periculum novorum peccatorum; unde non videtur adiuvenda tam gravis obligatio illud vitandi. Fusius hac de re loquendum tract. de penit. ubi de obligatione statim agendi poenitentiam post commissum grave peccatum.

138. Dices. Peccatum veniale est dispositio ad mortale, juxta illud Ecclesiastici 19. v. 12. Qui spernit modica, paupera decidet: & impiger

Sepe est ejusdem speciei cum mortali, e. g. parvum, & magnum furtum. Resp. Peccatum veniale tantum est moralis dispositio, non verò physica ad mortale: & tantum physicam, non verò moralem dispositionem, sequitur necessario effectus, ad quem disponit. Sed neque peccatum veniale est propriè loquendo ejusdem speciei cum mortali; nam, etiæ materia, e. g. in genere furti, sicut ejusdem speciei, & tantum detur excessus majoris, & minoris, tamen formalis malitia est toto genere diversa; nam peccatum mortale est deliberata aversio à DEO, tanquam fuit ultimo, qualis nullo modo est peccatum veniale. Sed necfuta parva generant per se habitum furiandi majora; quia actus repetiti inclinant tantum ad actus similes. Quod si autem aliquis tandem in mortale peccatum labatur, id sit non necessarium, sed ex libera mala voluntate: ad quam quidem veniale peccatum indirectè disponit, at non tanquam dispositio physica, sed tantum tanquam dispositio moralis, quemadmodum jam explicatum est.

139. Dicitur autem à S. Thoma 1.2. q. 82. a. 3. in corp. & communione aliorum, peccatum veniale disponere ad mortale, vel directè, quatenus veniale, ob similitudinem materie, anfam, & inclinationem præbat ad mortale similes, sed majoris materia. e. g. patrum furtum ad magnum: vel indirectè, quatenus impedit, ne DEUS det gratas majores, quibus deficitibus, homo ex sua culpa labitur in peccatum mortale: neutro tammodo disponit physice, seu ut calor ad ignem; nam, si sit in debita intensione, necessariò sequitur ignis: non verò peccatum mortale sequitur necessariò unquam veniale. Ad textum Ecclesiastici 19. Resp. illum loqui de eo, qui contemnit peccata venialia, & ex contemptu peccat, qui unique est in magno periculo peccati mortalis: non verò de quoconque, qui venialiter peccat, e. g. ex fragilitate, & post lapsum veniale iterum se erigit, ac dannum, quod paffus est, per bona opera reparare satagit; hic enim modica non spernit.

ARTICULUS VI.

Quid sit parvitas materie, & in quibus peccatis non detur.

140. Sæpe diximus, maximè. 110. aliqua peccata, ex genere suo mortalia, fieri venialia, ratione parvitatis materie: queritur hic, quænam sit regula, ex qua colligatur, quænam materia confenda sit parva. Resp. cum illius tract. 2. disp. 2. n. 13. (ubi etiam citat Palao P. 1. tract. 2. disp. 2. punct. 7. n. 4.) Vaquez. Sanchez. Suarez. Layman. & alios) non attendendam præcisè physicam gravitatem, vel quantitatem rei: sed attendendum ad hoc, an materia graviter præjudicet fini legis, sub gravi obligatione intento; si enim materia tali fini graviter præjudicet, peccatum erit mortale, ratione gravitatis materie: fin autem tantum leviter præjudicet fini sub gravi obligatione intento, vel, si ipse finis tantum sub levi obligatione intendatur, erit peccatum veniale. Sic, cùm legis prohibent furtu, finis sub gravi obligatione intento.

142. Sed iam ulterius queritur, quænam peccata sint talia, ut non admittant parvitatem materie, vi cuius fieri possint venialia, aut, quæ tantum venialia esse possint, ratione imperfectæ deliberationis. Adverit circa hoc quæsumus sapienter Haunoldus. 1. 2. tract. 2. n. 41. non posse

tus, sit, ut cuique servetur illæcum jus suum, ne domino detur causa, ut sit rationabiliter graviter invitus, agnè ferat, ac trifletur: & huic fini leviter tantum repugnet furtum unius, aut alterius crucigeri, istud est leve peccatum; quia autem eidem fini graviter præjudicat furtum alterius florenorum, est grave peccatum.

Nec dicas, non præjudicare fini legis, furtum graviter prohibens, ablationem aurei respectu regis, cùm tamen aureus communiter statuatur materia gravis, etiam respectu regis; nam respondeo, utique talem ablationem præjudicare graviter fini illius legis: tum; quia rex habet plurimas expensas: tum; quia finis legis etiam est, ne homines nimium allicitant ad furtum, quod fieri, si magna quantitas respectu regum non esset graviter prohibita. Idem proportionaliter dicendum in materia detractionis, jejunii, laboris die festo &c.

141. Ex hoc facile colligitur, aliquando materialen, physicen, in se spectatam, esse parvam: at ratione finis adjuncti fieri magnam, e. g. comedere pomum est physice res levis: at, quia abstinentia ab illo fuit à DEO præcepta Adamo, in finem confestandi suum obedientiam erga Creatorem, qui finis, præsertim accedente pacto, de gratia, vel culpa, transfundenda in posteris, fuit gravissimum: cùmque comestio illa graviter hinc fini præjudicaverit, fuit ipsa quoque gravis.

Sic, ut rectè ait Illius, tract. 2. disp. 2. num. 12. & Lugo de SS. Eucharistia, disp. 15. sec. 2. num. 22, comelito buccella in se est levis, etiæ contra temperantiam fiat: at si fiat ante communionem, & sequatur communio, est gravis; quia finis non comedendi ante communionem. Cuius habet S. Augustinus relatus in Decreto de consecratione, distinctione 2. C. liquido. 14. 85. Concilium Matriconense II. canon 6.) est, ne cibis corporalibus spirituali præparantur: qui finis unique ob reverentiam, debitam sacramento summo, gravis est: cùmque hac præpositio fiat, five partus, five multum comedunt, qualibet etiam minima comestio illi fini graviter repugnat.

Certum faltum hoc est, esse grave peccatum, post minimum etiam cibum, aut potum, per comestionem, aut porationem acceptum, sumere SS. Eucharistiam, si eam surritans, ut docent de facto omnes ex traditione Apolitica, & sensu Ecclesie, ut videre est apud Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 68. sec. 3. & 4. & opposita sententia, ut ait Eximus eadem disp. 68. sec. 4. afterrorena. Concilium certe Tolentanum VII. Cap. 2. ait: Nullus poft cibi, poti. ve, quantum minimum sumptum, M. fas facere præsumat: subiungit etiam penam excommunicationis in transgredientes hanc ordinacionem. Sic etiam, esti in se quid parvum sit tempus modicum, si quis tamen modico tempore ante complerat legitimam atatem, scilicet per sacros Ordines, aut faceret præfessionem Religiosam, graviter peccaret, & professo effeti irrita.

142. Sed iam ulterius queritur, quænam peccata sint talia, ut non admittant parvitatem materie, vi cuius fieri possint venialia, aut, quæ tantum venialia esse possint, ratione imperfectæ deliberationis. Adverit circa hoc quæsumus sapienter Haunoldus. 1. 2. tract. 2. n. 41. non posse

Quid sit parvitas materie, & in quibus peccatis non detur.

posse regulas hujus rei tam explicare tradi, ut earum applicatio pro omnibus casibus, & omni materia sit evidens: inò Palao apud eundem part. 1. tract. 2. disp. 2. punct. 7. n. 2. putat, hanc rem defumendam esse, ex communen sensu Ecclesie, & fidelium, qui aliquas culpas reputant in omni materia graves. Potest tamen cum illius fung. tr. 2. disp. 2. n. 9. dici, illa peccata non recipere parvitatem materie, per se vel immediate DEO attributur aliqui imperfectioni, vel per quæ, si levitatem materia recuperent, humano generi gravissimum præjudicium crearetur, vel denique, quæ in omni materia æquilateral præjudicari fini à lege sub gravi culpa intento.

143. Per primum membrum habetur, quod (prout communiter omnes sentiunt) non recipiat parvitatem materie odium, & contemptus DEI formalis, infidelitas, idolatria, desperatio, blasphemia, periculum, faltum quantum est assertorum, & DEUM in testem mendacij assūmit: item commercium cum demoni, Sacramentorum frustratio, vel indigna suscepit, simona, faltum contra ius naturale, seu rei sacræ, aut supernaturale, venditio pro pretio temporali &c. nam ista, & similia in quavis, minima etiam materia, affligunt DEO imperfectionem mendacis, aut non summe veri, non infiniti misericordis, non infiniti astimabili, quasi dignitas, à DEO in res sacras transfigura, prudenter communari posse pretio temporali.

144. Ratione secundi membra, non recipiat parvitatem materie delectatio veneria extra legiunum conjugium: cum enim peccatorum venialium horror modicis sit apud communem hominom fortis: cùmque etiam difficultate staueretur limes, ubi peccatum veniale, & mortale, in hoc genere separantur, & quoque se veniale extendetur: cùm insuper sit minima natura corrupte proclivitas in has voluptates, queretur maximum humano generi præjudicium, si non essent in quavis minima materia graviter prohibita, tum quia homines ut plurimum laberent mortali; tum quia generatione humana sic minime consilunt fore, maximè, cùm matrimonium, quod voluntates illas coherestat, gravissima fecum onera aferat. Hinc, ut habet Illius, tract. 2. disp. 2. a. 2. n. 11. Claudio Aquaviva anno 1612. 24. Aprilis oppositam sententiam sub præcepto obediens, & gravi censure nostris prohibuit, veterisque, eam etiam tantum tolerabilem dicere.

145. Ratione tertii membra non recipiant parvitatem materie violatio jejuni naturalis ante communionem: non observatio legitima atra ante profensionem: item violatio signi confessionis; quia hucus finis est, ut certissimi sint penitentes, de omnibus secretafimè habendis, & sic alleviet utcumque onus confitendi. Si forte ha regula, in calu aliquo excogitabili, non sufficeret, recurri poterit cum Palao cit. n. 142. ad communem Ecclesie senum.

146. Prob. conclusio 2. refutatione aliarum sententiarum. Iaue prind aliqui dicunt, ea peccata differre species, quæ opponuntur diversis specie virtutibus. Sed contra est. Eadem virtuti opponuntur peccata species, diversa, e. g. castitati opponitur fornicatio, & mollitas, & eidem liberalitati avaritia, & prodigalitas: ei-

ARTICULUS I.

Quænam peccata differentia species.

146. Dico, illa peccata differentia species, quæ opponuntur diversis praecipitis, sub diversa ratione formalis obligantibus, adeoque *Differentia specifica peccatorum* est *oppositio*, vel *disformitas cum leibus*, seu *praecipitis*, sub diversa ratione formalis obligantibus, in Layman l. 1. tract. 3. c. 2. Vaquez in 1. 2. disp. 98. c. 2. Sanchez, Palao, & complures alii. Contentit etiam Oviedo in 1. 2. tract. 6. contro 5. puncto 2. n. 7. & apud hunc alii, maxime quod illa peccata, seu actiones, que sunt malæ; quia prohibita. In hanc quoque sententiam, ut paulo post videbimus, ferme convenienti illi, qui dicunt, peccata species differre; quia tendunt in objecta specie diversa, quæ est sententia S. Thomæ 1. 2. q. 72. a. 1. Nota autem, his non agitur questionem de differentia specifica peccatorum in consideratione physica, in qua differt furtum auri à furtu argenti; sed de differentia morali, seu ad mores dirigendos pertinente, & de quo loquitur Tridentinum, dum sess. 14. c. 5. definit, exponendas est in confessione species peccatorum.

147. Prob. conclusio 1. Malitia peccati ut sic, stat in ipsa oppositione, vel disformitate aetatis cum lege obligante, præcipiente, vel prohibiente, ut sic accepta: ergo malitia specificis, sive in certa determinata specie, stat in disformitate aetatis cum lege specifici, sive in certa specie obligante: ergo peccata speciem suam, & consequenter differentiam specificam, defumant à legibus specie diversis: ex autem leges specie diverse sunt, que sub rationibus formalibus specie diversis obligant, ut nemo negat: ergo, antecedens probatum est à n. 27. consequentia prima videtur patere; nam si principium sentiendi ut sic, est animal ut sic, tunc principium sentiendi ut sic, animal ut sic, tunc medicina ut sic, est remedium contra morbum ut sic, medicina in specie est medicina contra morbum in specie. Par autem est ratio de peccatis, ut patet consideranti. Nec dicas, tandem medicinam in specie, posse esse remedium plurimorum morborum; nam etiam idem actus potest esse contra plures leges specie diversas, quo casu habebit plures species peccatorum, exponendas in confessione: ergo adhuc est paritas. Altera consequentia, suppositione veritatis primæ, est clara; nam quodlibet ens per suam speciem, per quam constituitur, etiam ab aliis specie distinguitur, aut differt. Sic leo per rugositudinem, per quam constituitur, etiam ab aliis animalibus distinguuntur.

148. Prob. conclusio 2. refutatione aliarum sententiarum. Iaue prind aliqui dicunt, ea peccata differre species, quæ opponuntur diversis specie virtutibus. Sed contra est. Eadem virtuti opponuntur peccata species, diversa, e. g. castitati opponitur fornicatio, & mollitas, & eidem liberalitati avaritia, & prodigalitas: ei-